

IMPACTE SOCIOECONÒMIC DE LA IMPLANTACIÓ DE LA NOVA OFICINA JUDICIAL. ANÀLISI COST-BENEFICI

Resum

La justícia és un dels pilars de l'estat del benestar i les seves actuacions tenen un gran impacte en termes econòmics. Per tant, és important avaluar les inversions en aquest àmbit per tal de posar en relleu la seva viabilitat.

Aquesta ponència mostra els resultats d'una anàlisi cost-benefici aplicat al projecte de nova oficina judicial impulsat pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. La Nova Oficina Judicial (NOJ) ha estat un dels eixos centrals de l'actuació en l'àmbit de la justícia a Catalunya en els darrers anys. Es tracta d'implantar el nou model d'oficina judicial i fiscal, i desenvolupar les noves tecnologies de comunicació i gestió de la informació a l'àmbit de la Administració de justícia.

Es posa en relleu l'abast de l'impacte que pot tenir la millora de l'eficiència a la justícia. S'explica la metodologia, els resultats obtinguts i la necessitat d'aplicar tècniques d'avaluació econòmica per tal d'avaluar l'impacte tant en els comptes de l'administració com en la societat en el seu conjunt.

Paraules clau: Impacte econòmic de la justícia, Anàlisi Cost-Benefici, Eficiència, Viabilitat inversions, Inversions i pressupost.

1. Introducció

L'ús de tècniques d'avaluació d'inversions, com l'anàlisi cost-benefici, és un element cada cop més generalitzat dins del camp de la decisió pública a l'hora de portar a terme i de prioritzar actuacions des d'un punt de vista social. La seva utilització en àmbits diferents que les infraestructures i projectes industrials ha estat més limitada degut a les dificultats que comporta en molts casos fer una valoració monetària de costos i beneficis.

Amb l'Acord de Govern del 20 de desembre de 2011 Catalunya es va sumar als països que han sistematitzat els procediments d'assignació pressupostària als molts projectes que es proposen des dels diferents departaments.

És aquest context on el departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya va impulsar el mateix any un estudi que volia ser una primera reflexió sobre l'impacte econòmic que representa, per als comptes de la Generalitat i per al conjunt de la societat, la millora en l'eficiència judicial. L'instrument clau d'aquesta millora havia de ser la Nova Oficina Judicial (NOJ).

La consultora Gabinet d'Estudis Econòmics va elaborar aleshores (2011) una primera aproximació en base a dades encara provisionals del projecte. A la Llei Orgànica del

Poder Judicial (2003: art 435-439) l'oficina judicial ja es defineix com l'organització de caràcter instrumental que serveix de suport i auxili a l'activitat judicial.

L'any 2012 es va fer un nou pas per a fer realitat la transformació de l'Administració de justícia en un veritable servei públic, amb la presentació del llibre *Línies Estratègiques per a la Modernització de l'Administració de Justícia*. Un projecte multidimensional i de llarg termini que plantejava actuacions en els quatre pilars fonamentals per al desenvolupament de la nova oficina judicial (Departament de Justícia, 2012: 32-40): una nova organització interna, un nou disseny de l'aprofitament dels recursos humans, la implantació progressiva de l'expedient electrònic i la disponibilitat i adaptació dels edificis judicials. Fem una breu referència a aquests quatre pilars o eixos d'actuació:

- Organització

En l'estructura de l'oficina judicial es distingeixen dos tipus d'unitats: les unitats processals de suport directe, per assistir directament a jutges i magistrats, i els serveis comuns processals que assumiran tasques centralitzades de gestió i suport.

- Recursos humans

La implementació de l'oficina judicial implica també una nova ordenació del personal que s'hi ha d'adscriure amb l'objecte d'optimitzar els recursos, amb una major especialització, i introduir noves tècniques de gestió i metodologies de treball, concretament la noció del treball en xarxa.

- Tecnologies de la informació i la comunicació

Les TIC conformen l'àmbit d'actuació imprescindible per a la modernització de la justícia i que la farà més eficient i propera al ciutadà. Han de donar solució al nou model organitzatiu, a l'expedient judicial electrònic, a les eines de gestió i control i a la interoperabilitat o fluïdesa de comunicació amb d'altres actors o entitats relacionades. És il·lustradora la consulta del mapa d'entitats que va servir de full de ruta en aquesta actuació (Departament de Justícia, TIC 2012:53)

El sistema e-justícia.cat adquireix un especial protagonisme. Amb l'expedient judicial electrònic s'ha de poder obtenir més informació, dades en temps real dels assumptes registrats i resolts, pendents, execucions, resolucions dictades, comunicacions i arxivament dels expedients.

L'Acord de Govern de 25 de novembre de 2014 va donar suport pressupostari durant un període de set anys a la implementació del nou model organitzatiu, a l'adaptació de tots els agents implicats a les noves formes de gestió i a la introducció de les noves tecnologies. Per aquest motiu, a efectes pràctics, el programa s'estén des del 2015 al 2021.

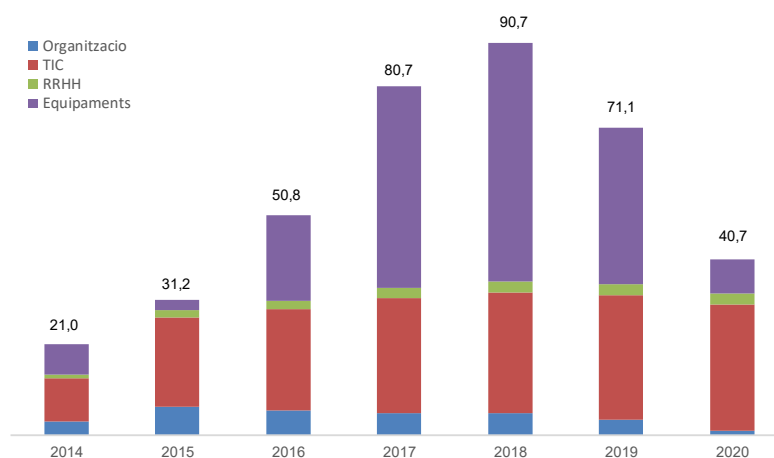
- Disponibilitat i adequació d'espais

L'Acord de Govern de 22 de setembre de 2015 va aprovar el Pla director d'equipaments judicials 2014-2020. El Pla preveu la construcció de tres nous edificis - Palau de Justícia de Tarragona, l'Audiència Provincial de Barcelona i els jutjats de Balaguer-, la reforma integral o ampliació d'edificis del departament ja en

funcionament, l'arrendament de nous locals i l'adaptació general dels espais als requeriments de la NOJ.

En el següent gràfic es mostra el detall de les actuacions que ja s'estan realitzant. El total d'inversió puja a 386 milions d'euros periodificats en set anys, un 45% dels quals es destina a tecnologies d'informació i comunicació (TIC); un percentatge similar correspon a equipaments i la resta a organització i RRHH. Les dades procedeixen del document de Línies Estratègiques per a la Modernització de l'Administració de Justícia (2012:51) actualitzades, només pel que fa als equipaments, per la inversió més ajustada aprovada a l'Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya el 15 de setembre de 2015.

Gràfic 1: Inversió anual desagregada de la nova oficina judicial (milions euros)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Pla Director d'Equipaments judicials del 2015 i del document de Línies Estratègiques per a la modernització de l'Administració de Justícia (dades TIC, organització i RRHH).

Com s'acaba d'indicar, l'objectiu d'aquestes inversions és la millora de l'eficiència de l'administració de justícia a Catalunya, fet que s'hauria de materialitzar en una disminució de la durada de la tramitació dels casos i, per tant, en un augment del nombre de casos que resolen anualment els jutjats.

Recordem que de l'eficiència de la justícia depèn la posada en circulació més tard o més d'hora de molts diners retinguts a l'espera que es resolguin els processos judicials en curs. En el moment d'iniciar-se l'elaboració del Pla la xifra arribava als 41.600 milions d'euros retinguts, segons que va fer públic l'aleshores consellera de Justícia (Fernández Bozal, 2011). L'impacte de la millora de la justícia és precisament anticipar al màxim la introducció en el circuit econòmic d'aquesta massa monetària. Anticipar, ni que sigui uns mesos, la posada en circulació d'una quantitat equivalent al 20% del PIB català o al pressupost consolidat de la Generalitat tindria forçosament un impacte sensible sobre l'activitat econòmica i l'ocupació. D'altra banda, la millora de l'eficiència de la justícia permet incrementar la seva capacitat de gestió de casos sense necessitat de crear nous jutjats.

Aquesta ponència es proposa adequar l'anàlisi de viabilitat fet el 2011 a les noves dades d'inversió per tal de constatar la important rendibilitat de les inversions en l'àmbit de la justícia.

2. Plantejament de l'anàlisi de rendibilitat de les inversions

Aquest és el punt de partida de la nostra anàlisi. L'element clau serà comparar la viabilitat del conjunt descrit d'actuacions combinades valorades en 386 milions d'€, que no tenen un retorn econòmic directe i tangible, amb el que passaria si no es portés a terme. L'anàlisi d'aquesta alternativa passiva ens permet quantificar els beneficis de les actuacions a través del còmput dels costos de posta en marxa de nous jutjats evitats.

Inicialment es va quantificar en un 15% - aconseguit de manera progressiva durant un període de set anys - l'augment de l'eficiència derivada de la reestructuració de tasques, intensificació de les TIC i adequació d'espais. Però en no disposar encara d'una estimació actualitzada a partir de dades reals a data d'avui hem reenfocat l'estudi deixant les conclusions obertes i dependents de la ratio d'eficiència finalment comprovada. És a dir, operarem a la inversa: disposem dels costos i d'un ventall de beneficis que depenen directament de la hipòtesi d'augment d'eficiència. Trobarem l'eficiència mínima requerida i la repercussió d'increments addicionals d'aquesta sobre la rendibilitat socioeconòmica de la NOJ. En fer-se pública la dada actualitzada d'increment d'eficiència es podrà concretar l'impacte.

Un aspecte metodològic a destacar en la quantificació de les inversions és que les corresponents a equipaments es computen per l'import estimat anual que es correspondria amb una operació de finançament estructurat a llarg termini en base a l'establiment d'un dret de superfície, fórmula utilitzada de manera habitual pel departament de justícia.

Per a portar a terme l'anàlisi dels beneficis, en primer lloc farem una previsió del nombre de casos que hauran de resoldre els jutjats de Catalunya en els propers anys. Es va definir un model economètric que relacionava el número de casos amb la demografia i l'activitat econòmica. Aquest model gaudeix d'una alta fiabilitat amb dades de la darrera dècada.

Quadre 1. El model utilitzat

$$C_i = \alpha + \beta \text{ PIB}_i + \Delta \text{ Pob}_i$$

On: C_i : nombre de casos resolts any i

PIB_i : PIB de Catalunya en milions euros l'any i

Pob_i : Població de Catalunya l'any i

Els resultats obtinguts són:

$$\alpha = -804124$$

$$\beta = 1,19$$

$$\Delta = 0,25$$

Estadístics:

Coefficient de correlació = 0,936

Coefficient $R^2 = 0,876$

Estadístic F = 7,05

Estadístics t: $\beta = 0,14$

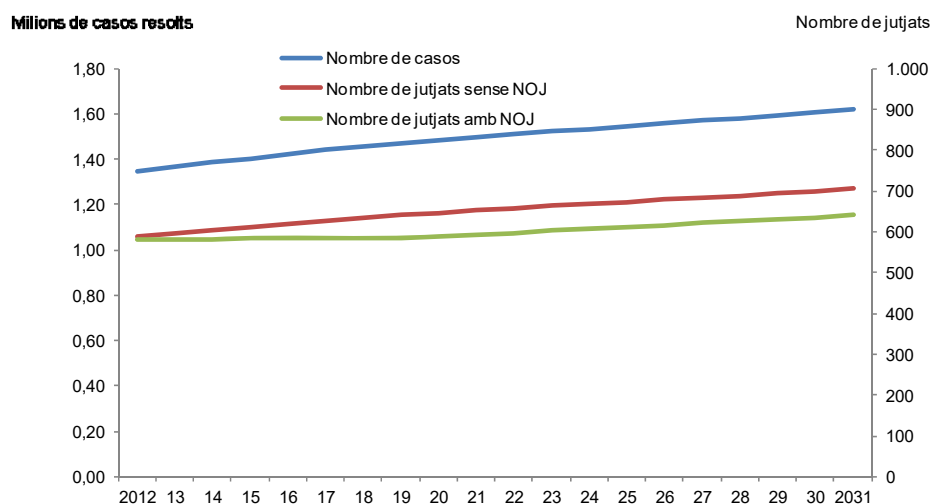
$$\Delta = 0,70$$

Font: Impacte econòmic de la millora de l'eficiència en la justícia mercantil i anàlisi cost benefici de la nova oficina judicial (2011).

A partir d'aquesta xifra es pot estimar el nombre de jutjats unipersonals necessaris per satisfer aquesta demanda de casos judicials. Per a fer-ho, es van utilitzar les previsions demogràfiques de l'Institut d'Estadística de Catalunya i les previsions econòmiques del Departament d'Economia de la Generalitat i Hispalink.

En base a aquestes dades s'obté el nombre de casos que previsiblement hauria d'assumir la justícia catalana en els següents 15 anys, i en conseqüència, el nombre de jutjats que farien falta en cas de mantenir la mateixa estructura actual. Serien necessaris 128 nous òrgans judicials (Gabinet d'Estudis Econòmics, 2011:36).

Gràfic 2: Evolució dels casos i dels nous jutjats estimats

Font: Impacte econòmic de la millora de l'eficiència en la justícia mercantil i anàlisi cost benefici de la nova oficina judicial (2011).

En funció dels paràmetres anteriors, tal com es veu en el gràfic 2, és pot calcular el nombre de jutjats que no caldrà construir i l'estalvi pressupostari que comporta aquest increment d'eficiència

Per a obtenir el cost de posar en marxa un nou jutjat es va partir de la informació subministrada pel Departament de Justícia en base a un projecte de comptabilitat analítica per tipus de centre de cost que se situava en uns 930.000 euros anuals.

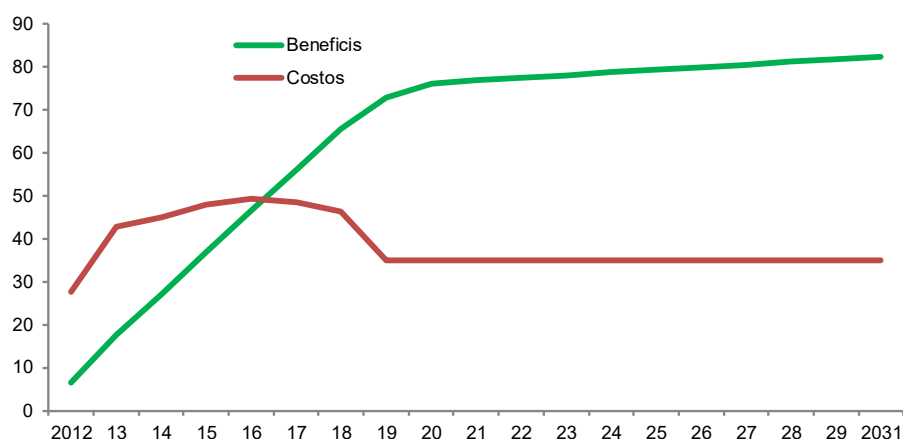
Amb aquestes dades ja es pot efectuar l'anàlisi cost-benefici amb diferents hipòtesis de millora d'eficiència, comparant els estalvis en la creació de nous jutjats amb els costos de posar en marxa i gestionar posteriorment la NOJ. L'anàlisi s'estén per un període de 20 anys, (2014-2033) mentre que el desplegament de la NOJ estava previst que quedés completat el 2020 o 2021 com hem apuntat; les valoracions de costos i d'inversions estan fetes per aquest període.

Cal fer, per tant, una previsió de quins seran els costos que exigirà la NOJ un cop estigui totalment implantada. Per a fer aquest exercici s'ha considerat que a partir del 2020, el cost de la NOJ serà bàsicament la suma de les quotes dels drets de superfície i les despeses TIC necessàries, essent la despesa anual en aquest àmbit la mitjana de la que es produeixi en el període d'implantació. Cal tenir en compte que les inversions

TIC incloses en la NOJ són la diferència entre la despesa de mantenir el nivell informàtic actual, i el que exigeix la NOJ. És, per tant, un increment de cost que, previsiblement, s'haurà de mantenir en el futur per a garantir el bon funcionament. En canvi, les despeses en organització i recursos humans que es plantegen en el període d'implantació no tornaran a ser necessàries un cop en funcionament la NOJ.

Tenint en compte aquestes premisses es van estimar els costos i beneficis, com es mostra en el gràfic següent. En la mesura que la NOJ fa innecessari la creació de nous jutjats, els beneficis van augmentant fins a superar als costos. Els càlculs es van fer en termes reals i en euros del 2014.

Gràfic 3: Evolució de l'impacte pressupostari de la NOJ 2014-2033 (milions d'euros)

Resultats

TIR 22%

VAN 263.885.118

Taxa descompte 8,20%

TIR modificada 13,8%

Font: Elaboració pròpia

Per a la interpretació dels resultats partim de la següent xifra de cost de capital del moment en que s'havia de decidir endegar el projecte i de presentar-ho al debat pressupostari, suposant una proporció 50/50 entre fons propis i aliens. Entre parèntesi i en cursiva figuren els valors més recents com a element de contrast que més endavant es comentarà.

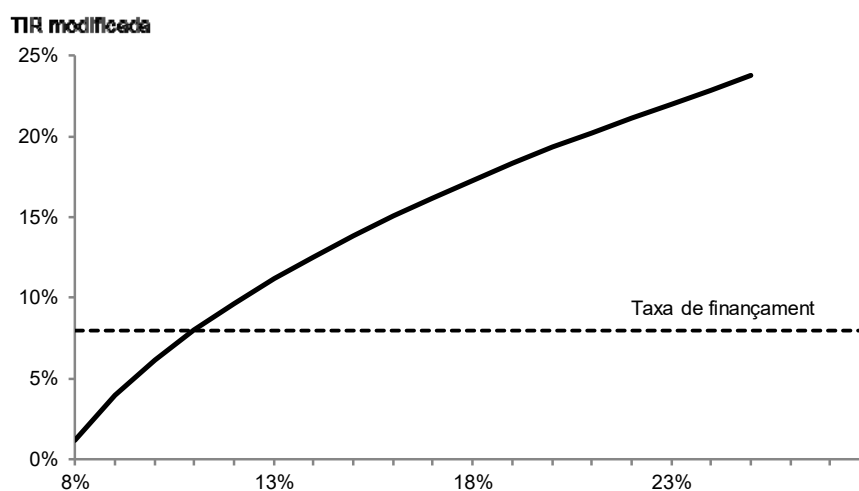
Bo espanyol a 10 anys (1,48%)	5,11% (Cotització del 29/12/2011)
Beta	1,30% (risc respecte la mitjana de mercat)
Prima de risc (4,99%)	5,62% (Mitjana de la rendibilitat per dividends de les 20 primeres empreses de l'IBEX 35)
Cost dels fons propis (6,91%)	12,26%
IRS 10 anys (s/E 6 m) (0,95%)	2,42% (Butlletí Estadístic del Banc d'Espanya, apartat 19.2)
Estimació marge (1,50%)	3,50%

Tipus impositiu (25%)	30%
Cost fons aliens (1,84%)	4,14%
WACC (4,38%)	8,2%

En prendre la decisió, moment en que les condicions de finançament eren especialment desfavorables, la TIR (Taxa Interna de Rendibilitat) de la NOJ se situava en un 22% amb la hipòtesi del 15% de previsió d'increment de productivitat. Es tracta d'una xifra molt elevada comparada amb el cost de capital de 8,2%, cosa que posa en evidència la gran rendibilitat d'aquesta inversió i que el conjunt d'actuacions es podien finançar en condicions de mercat. D'altra banda, la TIR modificada (utilitzant una taxa de reinversió del 5%), que és una opció molt més conservadora, se situava en un 13,8%, és a dir, també molt per sobre de la taxa de finançament definida en el projecte; una rendibilitat prou elevada com per fer elegible la inversió en termes purament pressupostaris.

Tenint en compte, com hem indicat, que no disposem de l'indicador actualitzat de millora de productivitat hem elaborat el següent gràfic en el qual apareix el punt mort o nivell d'eficiència que se situa al voltant del 8%, si considerem la TIR, i 7,6%, si la referència és la TIR modificada, a partir del qual l'impacte del projecte és positiu a efectes pressupostari i socioeconòmic. A partir d'aquest punt l'impacte és més que proporcional a la millora d'eficiència.

Gràfic 4: Relació entre els guanys d'eficiència i la taxa de rendibilitat de la inversió (TIR Modificada¹) (milions d'euros)

- (1) La Taxa Interna de Rendiment Modificada (TIRM), calcula el rendibilitat del projecte incorporant una taxa de reinversió dels beneficis que es vagin aconseguint (que no té perquè coincidir amb la TIR del projecte original), i una taxa de finançament que recull el preu dels recursos que utilitzem per finançar l'actuació que s'està analitzant. Aquest indicador resol algun dels problemes de càlcul de la TIR, i sobretot dona un resultat més ajustat a les condicions de mercat.

Font: Elaboració pròpia.

Té sentit observar el cost de capital (valors en cursiva al quadre) que s'hauria d'assumir si es revisés la decisió i a partir d'ara es contractés un finançament individualitzat per al projecte NOJ. Els nivells de rendibilitat i autofinançament pressupostari es veurien substancialment incrementats i amb menor risc doncs ja es partiria de dades contrastades en els propis jutjats

Cal valorar aquests resultats de manera molt positiva. Tot i les condicions restrictives que s'han imposat en el model seguint els criteris de prudència, la NOJ no genera costos pressupostaris nets, ja que l'estalvi en la creació de nous jutjats compensa amb escreix les inversions que s'han de portar a terme.

Per a cloure aquest apartat, un darrer element de reflexió en relació amb les dades utilitzades. Tota aquesta anàlisi s'ha fet sobre la base dels comptes de l'administració catalana, que és qui assumeix el cost d'implantar la NOJ. Per tant, quan s'han definit els costos de funcionament dels jutjats s'han utilitzat els que impliquen a la Generalitat. Cal tenir en compte però, que l'Administració Central també aporta part dels recursos necessaris per a fer funcionar els jutjats. Si bé caldria dades més actualitzades, les xifres del període 2001-2004 indicaven que l'Estat aportava al finançament de la justícia a Catalunya prop del 25% addicional al que hi destinava la Generalitat sense que s'especifiqués quina part era de funcionament directa dels jutjats (sou dels jutges, etc) i quina era funcionament dels organismes de direcció de l'administració judicial (Bosch i Espasa, 2005).

És a dir, tota l'anàlisi anterior s'ha fet en base a les dades d'inversió i d'estalvi de l'administració catalana, que com hem vist obté resultats positius d'aquest esforç inversor. Però a més, en la mesura que les actuacions de millora de l'eficiència comportin una menor necessitat de nous jutjats, això també incidirà en un estalvi en els recursos que l'administració central destina a la justícia a Catalunya, que no està inclòs en els resultats anteriors.

Aquest estalvi en els comptes de l'Administració central, producte de les inversions fetes per l'Administració de la Generalitat, seria bo que es pogués distribuir i que s'invertís en actuacions a Catalunya.

3. Impacte indirecte: Impacte sobre els costos d'altres administracions

L'anàlisi anterior se centra en els estalvis generals a l'administració catalana que produeix una millora en l'eficiència producte de les inversions en la Nova Oficina Judicial. A nivell de mòduls concrets d'aplicació tenim constància de resultats força eloqüents i que afecten també a d'altres departaments.

És el cas de la Gestió de Requeriments Policials en que les solucions aplicades han tingut (Fabregat, 2016) el següent impacte compartit entre els departaments de Justícia i Interior basant-nos en la comparació entre els sistema tal com estava organitzat al moment d'iniciar-se les actuacions de racionalització l'any 2005 i el vigent el 2015:

- Disminució en un 53% de les hores de dedicació del personal en els tràmits (en valors absoluts 168.000 hores).

- Disminució en un 74% del paper generat
- Disminució en un 52% dels costos de la fase operacional (bàsicament personal),
- A part dels beneficis més intangibles com l'augment de la qualitat i seguretat, la reducció de terminis i la major accessibilitat.

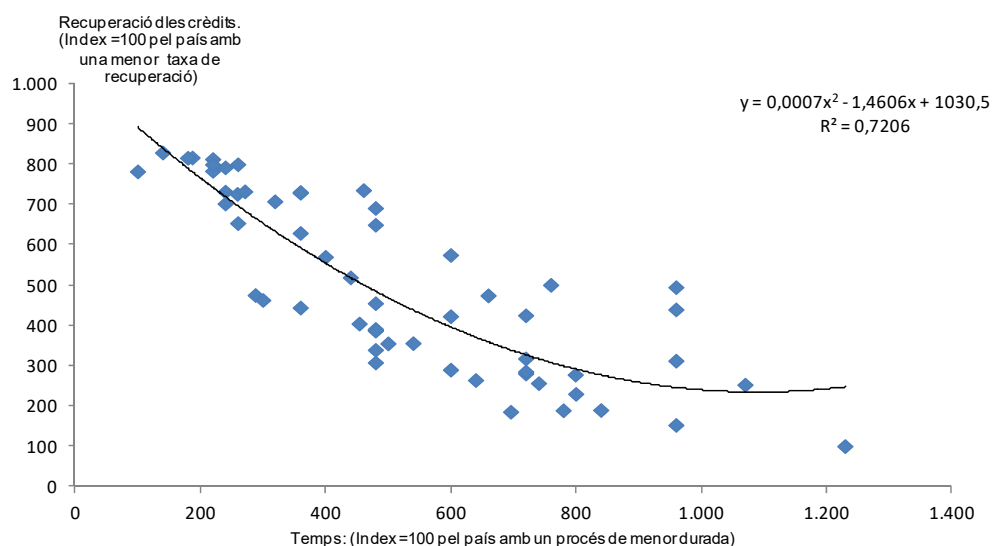
Un altre element que demostra l'evolució cap a l'eficiència és la constatació el 2015 (Fabregat, 2016) de que els jutjats que havien implantat el sistema e-justicia.cat havien reduït els temps dels procediments entre un 19% i un 26 % (de 162 a 132 o inclús 120 dies). Això gràcies a que s'havia arribat a un 55% de les demandes civils tramitades per via telemàtica cosa que comporta signatura i notificacions electròniques. No disposem encara de dades globals però els exemples són significatius per a il·lustrar la tendència.

4. Impacte indirecte: l'alliberament de recursos. El cas dels processos concursals

Un dels elements als que ens hem referit anteriorment és la importància dels recursos econòmics que estan pendents de resolució judicial. Alliberar més ràpidament aquests recursos té efectes econòmics importants.

Això queda clarament exemplificat a l'àmbit mercantil-concursal i en aquest tercer apartat ho documentem amb l'interès de posar en relleu el fet que si la NOJ aconsegueix reduir la durada del procés concursal no es produiria la pèrdua de valor dels actius que es dona actualment sobre els creditors que tenen recursos a l'empresa concursada (proveïdors, bancs, treballadors, hisenda,...).

Gràfic 5: Relació entre la durada del procés concursal i la recuperació de crèdits

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Banc Mundial.

Per a quantificar aquesta pèrdua de valor, s'ha realitzat un exercici basat en dades internacionals – del Banc Mundial (2011) – on es relacionava la durada dels

procediments en l'àmbit concursal amb la recuperació dels crèdits. L'anàlisi economètrica dona com a resultat una forta correlació entre les dues variables considerades amb taxes de correlació de més del 80%, i R2 per sobre del 70%. L'equació polinòmica, és la que dona una major R2.

Aquestes xifres es van adaptar el 2011 al cas català amb l'ajut de les estadístiques concursals, de les bases de dades d'informació econòmica procedents del Registre Mercantil (SABI) i a través de l'anàlisi concret d'una mostra de processos concursals als jutjats mercantils de Barcelona, anàlisi que segueix en curs.

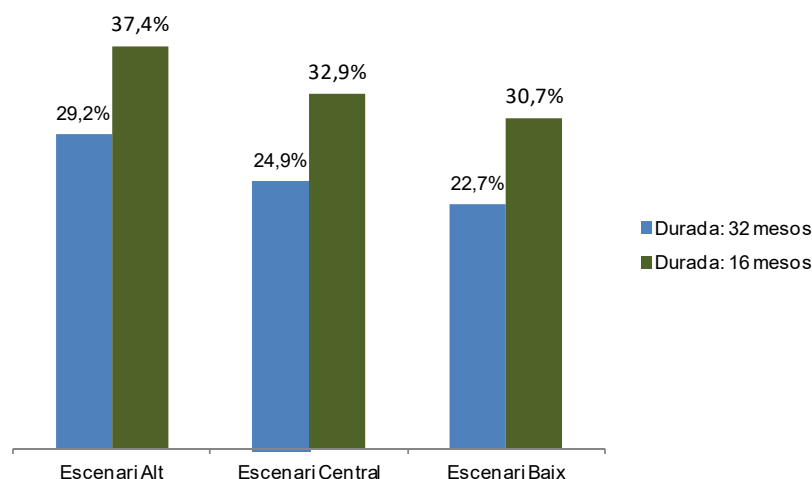
No ens consta informació estadística exhaustiva sobre el volum de passiu de les empreses involucrades en aquests concursos a Catalunya. Per tant, es van utilitzar com a referència l'existent a escala espanyola (Van Hemmen, 2010) i es va derivar una xifra de 1.966 milions per a Catalunya atenent al número d'empreses afectades segons dades de l'INE (Gabinet d'Estudis Econòmics, 2011:20).

Combinant aquesta informació es va obtenir en aquell moment una taxa ajustada de recuperació del crèdit equivalent al 24,9% del passiu exigible.

A partir de les xifres anteriors, i utilitzant el model que s'ha definit anteriorment, és pot avaluar quins serien els efectes sobre la recuperació dels crèdits en reduir la durada del procés concursal.

Atès que hom pretén avaluar el potencial que representa per l'economia catalana incidir en aquesta millora de l'eficiència judicial destaquem en aquesta anàlisi la hipòtesi molt ambiciosa de que la durada del procés concursal es redueix a la meitat, passant de 32 mesos a 16. D'aquesta manera, la taxa de recuperació del crèdit passaria del 24,9% al 32,9%, és a dir, augmentaria en vuit punts percentuals.

Gràfic 6. Recuperació dels crèdits en els tres escenaris definits (en % sobre el passiu exigible)

Font: Impacte econòmic de la millora de l'eficiència en la justícia mercantil i anàlisi cost benefici de la nova oficina judicial (2011). En l'escenari alt s'han eliminat de la mostra aquelles empreses en què el pagament dels crèdits hagués estat inferior al 5%. L'escenari baix consisteix en eliminar de la mostra aquelles empreses que han satisfet el 100% dels seus crèdits degut a les aportacions de capital dels seus propietaris.

Si s'apliquen aquests percentatges al passiu exigible considerat s'obté el valor dels crèdits que es recuperarien si es reduís la durada del procés concursal.

Cal tenir en compte altres dos factors.

D'una banda, les dades de l'anàlisi de la mostra d'empreses utilitzada en aquest estudi, mostra que hi ha un deteriorament dels actius, que és previ a l'inici del procés concursal. Segons les dades de la mostra, la valoració dels actius que fan el administradors concursals és, de mitjana, un 45% inferior a la que marca el balanç de l'empresa. Aquest percentatge no es pot, per tant, recuperar amb una disminució de la durada del procés, sinó que depèn d'altres factors. Aquest fet s'ha de tenir en compte ja que redueix sensiblement la possibilitat de recuperar els crèdits.

De l'altra, el model economètric dissenyat presenta, com hem vist, un grau de confiança, mesurat en l'estadístic R², del 72,1%. Això indica, que la reducció de la durada del procés concursal només explica un 72,1% de la variabilitat de la recuperació dels crèdits.

Per tant, si s'aplica l'increment de la recuperació del crèdit que s'obtenia en el gràfic anterior, al passiu exigible afectat per aquests processos, i li traiem un 45% corresponent al deteriorament previ dels actius, i sobre aquesta xifra li apliquen un 72,1% del grau de confiança del model, s'obindrà com a resultat el valor dels crèdits recuperats pel fet de reduir de 32 a 16 mesos la durada del processos concursals. En l'escenari central, la xifra se situaria en 62,7 milions d'euros (aplicació del 8% de millora sobre els 1.966 milions de passiu exigible, matisant-lo amb els 45% no recuperable que hem apuntat i tenint també en compte el 72,08% de grau de confiança del model utilitzat).

Cal remarcar que aquests resultats corresponen a aplicar el percentatge de recuperació de crèdits del model a les dades concursals d'un sol any. Aquesta xifra depèn òbviament de la conjuntura econòmica, i cal tenir en compte els efectes de la crisi en el teixit empresarial català.

Aquesta quantitat seria un benefici econòmic per al país, ja que es correspondria a ingressos addicionals que rebrien les empreses, els bancs o els particulars. A més, aquests ingressos addicionals s'obtidrien per una menor degradació dels actius empresarials, per tant és tractaria d'un benefici net.

En la mesura que aquests ingressos tornessin al cicle productiu, ja sigui en forma d'inversions, de despesa o de renda, és produiria un efecte multiplicador sobre l'economia del país.

Aquest efecte multiplicador es pot mesurar a partir de la metodologia input-output. Si l'apliquem als resultats obtinguts anteriorment quant a increment de recuperació del crèdit, s'obté que els efectes globals serien de l'ordre de 93,2 milions d'Euros (62,7 directes i 30,5 indirectes), el que significa un 0,04% del PIB català. Es tracta d'una xifra prou significativa si es té en compte que aquest augment del PIB s'aconseguiria només amb la millora de la justícia mercantil, i concretament en l'àmbit concursal.

Aquest augment de l'activitat productiva tindria també incidència en la creació de llocs de treball. Si es té en compte la productivitat sectorial definida a les taules input-

output, l'increment en la recuperació de crèdits generaria al voltant de 1.100 llocs de treball addicionals.

5. Conclusió i línies d'ampliació de l'estudi

Les dades anteriors posen en evidència la gran rendibilitat que representen les inversions per millorar l'eficiència de la justícia. Rendibilitat pressupostària i socioeconòmica.

Totes aquestes dades s'han fet en base a establir hipòtesis conservadores, el que permet donar més solidesa als resultats aconseguits.

Metodològicament aquest exercici serveix per a contrastar com l'anàlisi cost-benefici és un instrument útil per analitzar inversions en temes més enllà de les infraestructures de transport que és on s'apliquen de manera sistemàtica. Hi ha un gran potencial en d'altres temes de l'àmbit judicial on els costos evitats o els beneficis aconseguits poden ser molt més importants.

La futura publicació de la dada de millora d'eficiència dels partits judicials on s'ha implantat la NOJ permetrà aportar un resultat més concret de l'anàlisi realitzada.

Un aspecte colateral, no menor, és el de posar de manifest que, tot i no tractar-se d'una Col·laboració Públicoprivada, el que fa referència a la millora de l'eficiència de la justícia té molt a veure amb les TIC i és notori que la implicació de les empreses privades d'aquest sector, seleccionades en un procés de diàleg competitiu, amb el departament de Justícia ha estat un dels puntals que han fet possible l'evolució positiva que hem analitzat. A partir d'aquesta experiència, l'estructura TIC dissenyada es pot presentar a processos similars a d'altres Comunitats.

Finalment. Les inversions en justícia tenen una forta repercussió econòmica que es posa en relleu en diferents vessants. L'anàlisi de la Nova Oficina Judicial mostra el favorable impacte sobre els comptes de l'administració de justícia, sobre d'altres administracions i sobre el global de l'activitat productiva. En aquest sentit, cal tenir en compte els impactes no monetitzats. Les millores en l'eficiència en l'àmbit penal, civil, administratiu, etc., comportarien, previsiblement, uns beneficis pel que fa a la qualitat de vida de la població. La comptabilització d'aquests intangibles és una línia de treball interessant que donaria visibilitat a les inversions en l'àmbit judicial.

Àlvar Garola, Xavier Fabregat, Xavier Farriols

Bibliografia

Acord de Govern del 20 de desembre del 2011 d'aprovació de les directrius sobre el contingut i procediment d'elaboració de l'informe d'impacte pressupostari, econòmic i social. Generalitat de Catalunya.

Acord de Govern del 25 de novembre de 2014 d'aprovació del Programa d'implementació i seguiment de l'oficina judicial i fiscal.

Acord de Govern del 15 de setembre de 2015, amb els corresponents annexos, d'aprovació del Pla d'Equipaments Judicials 2014-2020. Generalitat de Catalunya.

Bosch, N. i Espasa, M. (2005), "La despesa pública en Justícia", Contribució al "Llibre Verd de l'Administració de Justícia", Departament de Justícia.

Departament de Justícia (2012), "Línies Estratègiques per a la Modernització de l'Administració de Justícia", Generalitat de Catalunya. Resum executiu i monogràfic sobre les TIC a l'Oficina Judicial.

Consejo General del Poder Judicial (2011), "Tribunales de Justicia Cataluña. Resúmenes por Provincias Barcelona". Sección Estadística Judicial.

Departament de Justícia (2012), "Línies estratègiques per a la modernització de l'administració de justícia. Resum executiu". Generalitat de Catalunya.

FABREGAT, X. (2015), "TIC en la modernización de la justicia", Conferència amb motiu del lliurament de premis "Administración judicial electrónica 2015", Madrid, Sociedad de la Información, 6 de mayo.

FABREGAT, X. (2016), "e-justicia.cat, Sistema de Gestión Procesal de Catalunya". Participació a la Jornada sobre "Sistemas de gestión procesal de la Administración de Justicia". Generalitat de València, 17 de febrer.

FERNÁNDEZ BOZAL, P. (2011), "Cap a una justícia del segle XXI", Forum Europa Tribuna Barcelona, conferència 21 d'octubre.

Gabinet d'Estudis Econòmics (2011), "Impacte econòmic de la millora de l'eficiència en la Justícia mercantil i anàlisi cost-benefici de la Nova Oficina Judicial", desembre, 29-41.

Hispalink (2011), "Previsiones de crecimiento regional 2011-2013".

IDESCAT (2011), "Producte Interior Brut de Catalunya. Base 2000". Institut d'Estadística de Catalunya.

IDESCAT (2011), "Taula Input-Output de Catalunya 2005). Institut d'Estadística de Catalunya.

Llei Orgànica 19/2003 de 23 de desembre de reforma de la Llei Orgànica 6/1985 d'1 de juliol del Poder Judicial. Art. 435 a 439.

Rojas, J. ((2009), "La liquidació concursal d'empreses: una ineficient reassignació de recursos", Revista Econòmica de Catalunya nº 60.

VAN HEMMEN (2010), "Estadística concursal" Anuaris diversos anys. Colegio de Registradores de la Propiedad, Bienes Muebles y Mercantiles de España, Madrid.

World Bank (2010), “Doing Business 2011. Making a difference for entrepreneurs”,
IBRD/The World Bank.